

روایت نهم

گزارش کار مدرسه مقاومت

به کوشش: جمعی از همکاران محترم دبستان دخترانه شاهد

دبستان شاهد/کرمان/ کرمان

مجریان طرح: مهنوش شکیبا، افسانه بهارستانی، فاطمه عبدالرضایی، فاطمه مهدی نژاد، مطهره امیری، مریم احمدی طهرانی، مریم سلمانی، فاطمه افضلی، فاطمه زعیم حسینی، اکرم سادات مصطفوی

مقدمه

طرح «عدالت طلبی و ظلم ستیزی» با هدف تقویت بینش اجتماعی، ترویج ارزش های اخلاقی و پرورش روحیه مسئولیت پذیری در قبال کرامت انسانی، با مشارکت جمعی از معلمان طراحی و اجراگردید. رویکرد اصلی این برنامه، گذار از آموزش های تئوریک به سمت فعالیت های کنش گرانه و پیوند مدرسه با جامعه بوده است.

معرفی اجمالی و برنامه اجرایی طرح

این طرح با الگوی زنجیره ای و در چهار محور اصلی با مشارکت حداکثری ارکان مدرسه و اولیا به شرح ذیل اجرا شد:

۱. آیین افتتاحیه: ترسیم چشم انداز طرح و تبیین اهمیت عدالت خواهی.

۲. فاز تخصصی (آموزش کلاس محور): ارائه محتواهای آموزشی و بحث های تعاملی در کلاس های درس، متناسب با سطح رشد ذهنی و اجتماعی دانش آموزان.

۳. فاز عمومی و اجتماعی: تعمیم آموزه ها به سطح جامعه و بهره گیری از ظرفیت های محیطی برای ملموس تر شدن مفاهیم (مانند بررسی مصادیق حق طلبی در جامعه).

۴. مشارکت راهبردی والدین: بهره گیری از پتانسیل خانواده ها در راستای هم افزایی میان آموزش های مدرسه و فضای خانه؛ به طوری که والدین به عنوان بازوی اجرایی، در تقویت رویکردهای ظلم ستیزانه و عدالت طلبانه در محیط خانواده مشارکت فعال داشتند.

۵. مراسم اختتامیه: جمع بندی برآیند فعالیت ها، ارائه دستاوردهای دانش آموزان و قدردانی از نقش آفرینی اولیا و معلمان.

البته در زمان جنگ رمضان دوباره فعالیت ها را بصورت ترکیبی از حضوری و مجازی با کمک دانش آموزان ادامه دادیم.

برنامه اجرایی طرح و گزارش اجرای پروژه

افتتاحیه

ما در این جشنواره، قدم در راه بزرگانی می گذاریم که زندگی شان، سراسر ایستادگی در برابر ظلم بود. باشد که این نورافشانی، نوید بخش تربیت سربازانی برای عدالت در مکتب قهرمان ملی مان باشد.

قالب اجرا: پویش هم دردی با کودکان فلسطین

از آنجایی که مدرسه ما مدرسه مقاومت است، همچنین دانش آموزانم در زمان وقوع جنگ ۱۲ روزه شاهد وقایع و خبرها بودند و طبق صحبت هایم به خوبی توانستم جریان جنگ فلسطین و اشغال این کشور توسط صهیونیست ها را برای دانش آموزانم تصویر سازی کنم و با سخن از ظلم های اشغالگران در برابر مردم مظلوم فلسطین، همدردی دانش آموزان را به خروش آورده و با این ایده که دانش آموزان اتحادشان را با کشور فلسطین نشان دهند، همه در کنار پرچم کشور فلسطین نشستند و دستان همدیگر را به صورت مشت شده گرفتند و با هم پیمان بستند و شعار اتحاد ما امید فردا، دست ها گره دل ها یکی را فریاد زدند و بعد درباره کشور فلسطین و ظلم هایی که بر آن کشور وارد شده است را خودشان صحبت کرده و هم دردی کردند. برای هم دردی عمیق تر دانش آموزانم با بچه های فلسطین خواستم هر یک از آن ها یک پیام صلح و آزادی برای هر یک از بچه های فلسطینی بنویسند سپس نقشه کشور فلسطین را آماده کرده و این بار با استناد به آیات قرآن که درباره ظلم و ستم و برقراری عدالت بود، به وسیله ربان آین آیات را به نقشه وصل کردم. سپس هر یک از دانش آموزان به ترتیب آمده و پیام های خود را نیز بر روی نقشه متصل کردند. پیام هایی که نشان دهنده دوستی با هر یک از بچه ها و همدردی با ظلم و ستم های وارد شده به هر یک است.

قالب اجرا:

فعالیت کلاسی

برای آموزش مفهوم ظلم ستیزی و عدالت ابتدا در کلاس در مورد مفهوم عدالت، بی عدالتی، ظلم و ظلم ستیزی با دانش آموزانم صحبت کردم.

سپس جعبه ای تهیه کردم به اسم جعبه سیاه عدالت، و از دانش آموزان خواستم در مدت سه روز هر بی عدالتی و ظلمی را در کلاس یا سطح مدرسه دیدند، یادداشت کنند و سپس آن را در جعبه سیاه عدالت بیندازند.

بعد از اتمام روز مشخص شده، به سراغ جعبه سیاه عدالت رفته و تعدادی از یادداشت‌های دانش‌آموزان را در کلاس خوانده و برای آن توسط بچه‌ها راه‌حل و پیشنهاد داده شد و دانش‌آموزان در آخر یاد گرفتند که هرگز در برابر بی‌عدالتی و ظلم ساکت نباشیم.

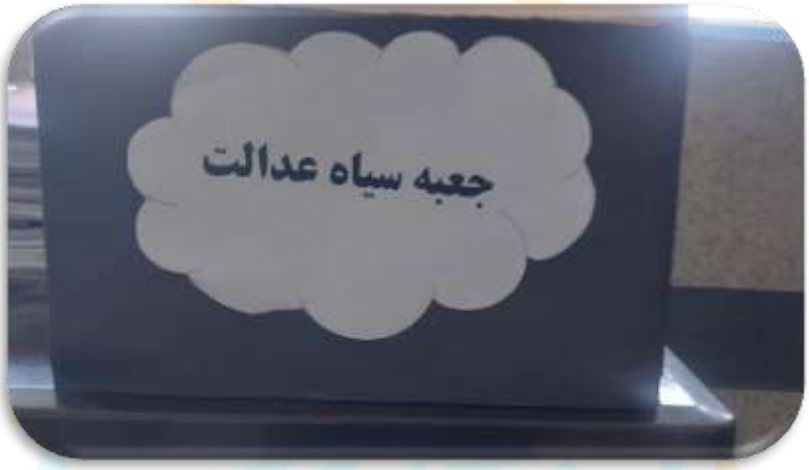

قالب اجرا: فعالیت کلاسی

یک جلسه قبل با بچه‌ها در مورد عدالت و ظلم ستیزی گفت‌وگو و صحبت کردیم.
کارت‌های نشانه حروف الفبا را بین دانش‌آموزان توزیع کردم و توضیح دادم که هر حرف می‌تواند آغازگر یک مفهوم زیبا درباره عدالت باشد و قرار است دانش‌آموزان با خلاقیت خود، برای هر نشانه یک کلمه مرتبط با عدالت یا مقابله با ظلم بسازند.
هر دانش‌آموز کلمه‌ی انتخاب‌شده‌ی خود را برای جمع می‌خواند و به‌طور کوتاه توضیح می‌دهد که چرا این کلمه را انتخاب کرده است.

قالب اجرا: دوربین عدالت (آموزش عملی عدالت‌خواهی و ظلم‌ستیزی)

یک ایده جذاب و خلاقانه در قالب یک «برنامه تلویزیونی دو بخشی» طراحی و اجرا شد! این طرح نوآورانه که همسو با اهداف تربیتی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است، پلی جذاب می‌سازد تا دانش‌آموزان مفاهیم عمیق انسانی و مسئولیت‌پذیری را از محیط امن کلاس درس، مستقیماً به دل جامعه ببرند و در عمل تجربه کنند

بخش اول: در استودیو (مصاحبه تلویزیونی کودکانه و بازی مفاهیم)

کلاس به شکل یک استودیوی کوچک تلویزیونی طراحی شد و از ابزارهای جذابی مانند میکروفن، کارت‌های رنگی و نمادهای بصری استفاده شد. دانش‌آموزان در مقابل دوربین قرار

گرفتند و به پرسش هایی کوتاه و متناسب با سطح شناختی خود درباره مفاهیمی چون عدالت، ظلم، رعایت نوبت، دفاع از حق دیگران و مسئولیت‌پذیری پاسخ دادند. این کار باعث تقویت اعتماد به نفس و شجاعت بیان نظر در کودکان هم شد.

بخش دوم: گزارش میدانی (مصاحبه خیابانی در محله)

در ادامه برنامه تلویزیونی و برای تکمیل آموزش ها، دوربین برنامه از استودیوی مدرسه خارج شد تا مفهوم عدالت را در دل جامعه و از زبان مردم بشنود.

قالب اجرا: نمایش تعاملی صدای خاموش ها

در اینجا بچه ها با انجام نمایش در غالب سه گروه که نمایانگر طبقات اجتماعی بود عدالت را نشان دادند.
ایده بعدی با تقسیم خوراکی و صندلی در غالب بازی بود.

نقشه فداکاری

این فعالیت با محوریت جنگ ۱۲ روزه ایران و با هدف تقویت روحیه حق خواهی و عدالت طلبی در دانش آموزان، در فضای چادر هلال احمر و با حضور دانش آموزان با لباس هلال احمر اجرا شد.

قالب اجرا: روایت یک اقدام تربیتی مدرسه

از یکی از رزمندگان حاضر در جبهه مقاومت دعوت به عمل آمد تا برای دانش آموزان در خصوص مسئله فلسطین، غزه و ضرورت ایستادگی در برابر ظلم سخن بگوید

قالب اجرا: اردوی تربیتی و اجرای سرود

اردویی تربیتی برای زیارت قبور مطهر شهدای گمنام تدارک دیده شد. این اردو با هدف پیوند دادن مفاهیم ارزشی با تجربه‌ای عینی و اثرگذار برگزار گردید.

قالب اجرا: پویش پلیس مهربانی

در این پویش، تعدادی از دانش‌آموزان به عنوان «پلیس مهربانی» انتخاب شدند تا در محیط کلاس و مدرسه، نسبت به مشاهده هرگونه رفتار ناعادلانه حساس باشند و با گفت‌وگو و یادآوری، دیگران را به رعایت عدالت و مهربانی دعوت کنند.

راه‌اندازی غرفه فلسطین

اختتامیه

آیین اختتامیه جشنواره الف تا مقاومت با خلق لحظاتی معنادار و به یادماندنی به پایان رسید. در راستای تبیین فرهنگ ایثار، مقاومت و پاسداشت یاد و خاطره شهدای والامقام و با هدف ارتقای روحیه مسئولیت‌پذیری اجتماعی در میان دانش‌آموزان، مجموعه‌ای از برنامه‌های فرهنگی، تربیتی و مشارکتی در مدرسه برگزار شد که با استقبال و همراهی شایسته دانش‌آموزان و کادر اجرایی مدرسه همراه بود.

الف) حضور در تجمعات شبانه

ب) آماده‌سازی بسته‌های تبرکی: به یاد رهبر شهید و شهدای دانش‌آموز میناب جهت پخش در نماز جمعه.

ج) حضور دانش‌آموزان در نماز جمعه: حضور و پخش بسته‌های تبرکی بین نمازگزاران.

روایت دانش‌آموزان از حادثه میناب با توجه به شرایط پیش‌آمده و همدردی با دانش‌آموزان عزیز میناب بصورت مجازی از دانش آموزان خواستم حالا وظیفه و مسئولیت ما درقبال این عمل ناشایست چیست و خواستم برایم بنویسند.

مراحل و بازه زمانی اجرا

این طرح در طول سال تحصیلی جاری در سه فاز اصلی اجرا شد:

۱.فاز آموزش نظری و عملی (نیمه مهر تا اوایل دی)

آغاز طرح با مراسم افتتاحیه و تمرکز بر آموزش مفاهیم پایه «عدالت و ظلم‌ستیزی» در قالب کلاس‌های مجازو فعالیت‌های کاربردی.

۲.فاز پایش رفتاری (طول سال تحصیلی)

ارزیابی و رصد مستمر اعمال و رفتارهای دانش‌آموزان در محیط مدرسه جهت اطمینان از تبدیل مفاهیم به الگوی رفتاری.

۳.فاز آموزش ترکیبی (پس از ایام رمضان تا نیمه خرداد)

با توجه به شرایط محیطی، طرح با بهره‌گیری از مدل آموزشی ترکیبی (حضوری و مجازی) تداوم یافت تا پیوستگی آموزش حفظ شود.

بررسی نتایج و ره‌آوردها

توانستند رفتارهای عادلانه و ناعادلانه را در موقعیت‌های روزمره تشخیص دهند و ظلم ستیزی را آموخته و با مفاهیم مورد نظر هم آشنا شدند در صورتی که از غالب خشک صرفا آموزشی هم خارج شده بود

مادرانی که به مدرسه مراجعه می‌کردند هنگام صحبت درباره رفتارهای فرزندشان می‌گفتند که در منزل با خواهر و برادر کوچکتر یا بزرگترشان با عدالت رفتار می‌کردند و اگر خوراکی یا وسیله ای را داشتند به صورت برابر بین خودشان تقسیم می‌کردند این یک تاثیر مثبت تربیتی برای فرزندانمان بود.

جمع‌بندی تحلیلی

سطح شناختی

- دانش‌آموزان با مفاهیم پایه‌ای عدالت و ظلم به زبان ساده آشنا شدند.
- دانش‌آموزان توانستند مصادیق عدالت را در مدرسه و کلاس بیان کنند؛ به‌گونه‌ای که بتوانند مصادیق بی‌عدالتی را در محیط مدرسه و جامعه تشخیص داده و پیامدهای آن را تحلیل کنند.

سطح رفتاری

- کاهش رفتارهایی مانند جلوزدن در صف، دعوا و زورگویی مشاهده شد.

- رعایت نوبت و قوانین کلاس در بین دانش‌آموزان تقویت گردید.
- رفتارهای حمایتی مانند کمک به دوستان و دفاع از حق دیگران افزایش یافت.
- پرورش توانمندی دانش‌آموزان در گفت‌وگوی مؤثر، نقد منصفانه، حل مسالمت‌آمیز تعارض‌ها، مطالبه حق از مسیرهای اخلاقی و قانونی، مشارکت جمعی و ایفای نقش مسئولانه در مواجهه با مسائل اجتماعی و تربیتی.

سطح عاطفی

- حساسیت دانش‌آموزان نسبت به ناراحتی و بی‌عدالتی در حق دیگران افزایش یافت.
- نگرش مثبت‌تری نسبت به رعایت نوبت، همکاری و تقسیم عادلانه وسایل پیدا کردند.

محدودیت‌ها و چالش‌های اجرایی طرح

تطبیق با شرایط آموزش ترکیبی (مجازی و حضوری): تغییر ناگهانی بستر آموزش (به‌ویژه پس از جنگ رمضان) چالش‌های جدی در حفظ کیفیت انتقال مفاهیم انتزاعی ایجاد کرد.

چالش در عینی‌سازی مفاهیم تئوریک: تبدیل مفاهیم پیچیده‌ای مانند «عدالت» و «ظلم‌ستیزی» به الگوهای رفتاری متناسب با سن دانش‌آموزان، نیازمند زمان‌بندی دقیق و ابزارهای آموزشی متنوع بود. در بسیاری از موارد، ایجاد پیوند میان مباحث نظری کلاس با واقعیت‌های جاری جامعه نیازمند ظرافت کاری بسیاری بود تا از شعاری شدن طرح جلوگیری شود.

نوسان در مشارکت مستمر اولیا: اگرچه مشارکت والدین یک نقطه قوت بود، اما حفظ پیوستگی حضور و هماهنگی سبک تربیتی خانه و مدرسه در طول یک سال تحصیلی، با دشواری‌هایی همراه بود.

پایش دشوار رفتار در محیط‌های خارج از مدرسه

محدودیت زمانی و حجم درسی: تلفیق برنامه‌های تربیتی با سرفصل‌های آموزشی مصوب در طول سال تحصیلی، فشار مضاعفی بر کادر آموزشی و دانش‌آموزان وارد کرد. تخصیص زمان کافی برای فعالیت‌های عملی و بحث‌های گروهی بدون آسیب زدن به پیشرفت تحصیلی، یکی از چالش‌های اصلی مدیریت اجرایی طرح بود.

نقاط قوت، ضعف و پیشنهادها

الف) نقاط قوت

پیوستگی زمانی: اجرای طرح در طول یک سال تحصیلی باعث شد مفاهیم از «حالت شعاری» خارج و به «عادت رفتاری» تبدیل شوند.

تعامل خانه و مدرسه: درگیر کردن والدین، طرح را از فضای محدود مدرسه به سبک زندگی دانش‌آموز منتقل کرد.

انعطاف‌پذیری: توانایی انتقال سریع بین مدل حضوری و مجازی (پس از جنگ رمضان)، مانع از شکست کامل طرح در شرایط بحرانی شد.

ترکیب تئوری و عمل: پیوند دادن مباحث نظری با پایش رفتاری، عمق یادگیری را افزایش داد و بازی‌ها و فعالیت‌هایی مثل نمایش برای دانش‌آموز ماندگاری ایجاد کرد

ب) نقاط ضعف

فشار بر کادر آموزشی: هم‌پوشانی فعالیت‌های تربیتی با برنامه آموزشی رسمی، باعث خستگی معلمان و افت تمرکز بر دروس شد.

عدم یکپارچگی خانگی: در برخی خانواده‌ها، مفاهیم منتقل شده با دیدگاه‌های خانواده هم‌خوانی نداشت که منجر به تضاد شناختی در دانش‌آموز شد.

سختی سنجش دقیق: ابزارهای لازم برای ارزیابی «تغییر رفتار» دانش‌آموزان در خانه یا فضای مجازی، کافی نبود و گزارش‌ها عمدتا بر اساس مشاهدات کیفی تنظیم شد.

ج) پیشنهادهایی برای طرح‌های مشابه آینده

۱. تولید محتواهای کوتاه و جذاب (پادکست، کلیپ‌های چند دقیقه‌ای) برای والدین، تا آن‌ها نیز با ادبیات آموزشی مدرسه هم‌سو شوند.

۲. برای ارزیابی رفتاری در فضای مجازی یا خانه، می‌توان از «پرسشنامه‌های خودارزیابی» یا «گزارش‌دهی‌های خلاقانه» (مانند ساخت ویدئو توسط دانش‌آموز از رفتارهای عادلانه خود) استفاده کرد.

۳. پیش از آغاز طرح، جلسات توجیهی برای والدین برگزار شود تا سطح مشارکت آن‌ها مشخص شده و انتظارات واقع‌بینانه تعیین گردد.

۴.تلفیق با برنامه‌های درسی: به جای اینکه طرح فقط برنامه‌ای «جانبی» باشد، مفاهیم عدالت‌طلبی در بطن دروس (مانند ادبیات، تاریخ یا علوم اجتماعی) ادغام شود تا بار زمانی اضافه به دانش‌آموز تحمیل نشود.

۵.تشکیل حلقه‌های دانش‌آموزی: به جای تمرکز بر معلم‌محوری، اداره بخش‌های از طرح به دانش‌آموزان ارشد (به‌عنوان سفیران عدالت) سپرده شود تا حس مسئولیت‌پذیری افزایش یابد.

لینک فیلم‌های مورد نظر

https://my.files.ir/drive/s/cmuVdB۶txdtXuuKBt۷OOgZUrQAfri۷